

ortsavdrag skulle möjligen större tvekan kunna råda om vilket beslut som var det rätta, men så har väl knappast varit förhållandet i det aktuella fallet.

Man kan tänka sig andra ganska ofta förekommande fall där en underrättelse om avvikelse utsändes till den skattskyldige men där denna sedan återtages utan att den skattskyldige underrättas därom. Han anför besvär till prövningsnämnden i den tro att hans deklaration icke godkännts och då uppkommer frågan hur taxeringsintendent och prövningsnämnd skall ställa sig. I praktiken har detta icke medfört några bekymmer utan taxeringsintendenten har endast i sitt yttrande förklarat att avvikelsen varit felaktig och att taxeringen åsatts på sätt klaganden själv yrkat och prövningsnämnden beslutar så småningom lämna besvären utan avseende. Skulle man emellertid följa det kammarrättsutslag som föranlett denna inlaga förefaller det som om man först måste ändra inkomstlängden till överensstämmelse med avvikelsen och därefter bifalla besvären, så att inkomstlängden återfick sitt ursprungliga utseende igen.

Problemet kan tillspetsas ytterligare om man tänker sig att taxeringsnämnden utsänder två avvikelser, vilket ingalunda är ovanligt (den sista har då oftast tillkommit efter erinringar eller på grund av att nya kontrolluppgifter eller dylikt inkommit). Vilken av dessa avvikelser skall man anse innefatta taxeringsnämndens beslut? Det kan för säkerhets skull påpekas att avvikelserna icke är daterade, om nu en datering till äventyrs skulle kunna ha någon betydelse.

Man skall som bekant icke kvälja dom men jag har onekligen svårt att acceptera det slut kammarrätten kommit till i förevarande fall. Jag får därför hoppas att

vederbörande taxeringsintendent överklagar utslaget så att något tvivel icke behöver föreligga om huruvida det är taxeringslängden eller något annat, som utvisar det beslut av taxeringsnämnd som formellt gäller.

Fler skönstaxeringar ger inte ”riktigare” taxeringar

Av auktoriserade revisorn Erik Rydström

Det ligger i sakens natur att skönstaxeringar vid bristfällig deklaration i de flesta fall medför höjning av den deklarerade inkomsten. Förmodligen är det också i många fall riktigt att förutsätta en s. k. ”underdeklaration” i sådana fall.

En bristfällig deklaration förutsätter givetvis inte att den deklarerade inkomsten är för låg. Bristerna i deklarationen beror troligtvis många gånger på att deklaranten/rörelseidkarens insikter i deklarationsteknik är högst rudimentära. Även om vi alla förutsättes känna till samtliga skattelagar och skatteförordningar, är det ytterst få personer, som helt behärskar beskattningsrätten. Att tro att mindre, enskilda företagare själva skall kunna tyda våra deklaraionsblanketter och fylla i dessa helt perfekt är en föga verklighets-trogen tanke.

Utan att elakt uppsåt föreligger är det också vanligt att inte redovisningskunniga personer t ex tror att amorteringar kan avdragas från intäkterna. En hopblandning av vad som är kostnad och vad som är utbetalning sker ofta. Likaväl som bristande kunskaper kan föranleda för

låg deklarerad inkomst så kan dessa kunskapsbrister leda till att inkomsten deklarerar för högt.

Att enbart av brister i deklarationen draga den slutsatsen att ifrågasvarande deklarant är en skattefuskare är inte rimligt.

Om det förhåller sig så som länsrevisor Magnus af Ekenstam säger i sin artikel "Överväganden i taxeringsnämnd vid skönstaxering av rörelse" i nr 5 av Skattenytt, att "mången ordförande tycks ... ha en överdriven tilltro till räkenskapsgranskning och en underskattning av möjligheten att enbart med ledning av deklarationsgranskning åsätta skönstaxering" vittnar detta enligt min mening om sunt förnuft.¹

Nästa mening i af Ekenstams artikel är emellertid anmärkningsvärd:

"Är deklarationen materiellt otillfredsställande men räkenskaperna vid revisionen befinns formellt oklanderliga har taxeringsrevisionen inte ökat förutsättningarna för att åsätta skönstaxering utan utgångspunkten är precis densamma som före taxeringsrevisionen".

Af Ekenstam underkänner här mycket lättvindigt räkenskapsgranskningen såsom ett medel att uppnå en riktig taxering.

Om räkenskaperna vid taxeringsrevision är oklanderliga så borde väl detta räknas den skattskyldige tillgodo? Vad har t ex den rörelseidkare, som blivit skönstaxerad på den grund att hans bruttovinst har varit lägre än branschgenomsnittet, att sätta emot om inte ens oklanderliga räkenskaper skall ge något stöd?

¹ En fortsättning på af Ekenstams artikel väntas inflyta i nästa nummer av tidskriften.

Red.

Att sätta alltför stor tilltro till att man med ledning av en "onormalt" låg bruttovinst skall kunna spåra skattefusk är orimligt. Så länge vi i vårt land har ett fritt näringsliv med fri konkurrens är det naturligt att bruttovinstprocenten varierar inom ganska stora gränser. Att bruttovinsten är låg kan bero på flera orsaker. Rörelseidkaren kanske inte är någon god affärsman, han kanske av konkurrenshänsyn nöjer sig med lägre vinstmarginal eller verksamheten bygger kanske på snabb omsättning av varorna och låga priser. Här kommer naturligtvis rörelseidkarens påståenden många gånger att stå emot skattemyndigheternas. Tyvärr händer det nog att den goda regeln hellre "fria än fälla" inte tillämpas i taxeringssammanhang.

Kontantberäkning kan endast ge något när denna beräkning visar att kontanterna inte räcker till att täcka levnadskostnadsminimum. När kontantberäkningen visar att deklaranten kunnat klara sitt uppehälle så har inte kontantberäkningen längre något intresse, eftersom det är praktiskt taget omöjligt att avgöra hur mycket den verkliga inkomsten överstiger levnadskostnadsminimum. Med andra ord, det är endast vid mycket låga deklarerade inkomster som kontantberäkningar kan ha någon funktion att fylla.

Af Ekenstam tycks förorda att institutets skönstaxering får ökad användning. En sådan utveckling inger betänkligheter. Att godtycket i taxeringsarbetet skall bli än mer omfattande medför naturligtvis inte att tilltron till taxeringsorganisationen stärks och den enskildes rättssäkerhet kan lätt råka i klämma.

Den "omvända" bevisbördan, som åvilar den skönstaxerade, kan medföra en fruktansvärd orättvisa för denne. Den

åsatta taxeringen kan kanske inte överklagas i brist på bevis. Genom taxeringsintendentens övertag — samhällets resurser mot den enskilde individens — kan det rent av bli omöjligt för den skönstaxerade att få en felaktigt åsatt taxering undanröjd.

Innan den enskildes rättssäkerhet i skattemål blivit bättre tillgodosedd bör inte institutet med skönstaxeringar utökas.²

Givetvis bör samhället sträva efter att

² Det har givetvis inte varit af Ekenstams avsikt att propagera för dåligt underbyggda skönstaxeringar. Men det är risk för att resultatet ändå blir ökat antal bristfälliga skönstaxeringar. Ett för alla parter beklagligt resultat. Jfr Skattenytt 1961 s. 101.

falskdeklarationer avslöjas och bestraffas. Att tro att man får en riktigare taxering genom att öka institutet med skönstaxering förefaller emellertid ganska naivt och resultatet av de ökade skönstaxeringarna torde kunna bli mycket skadligt för vissa delar av näringslivet.

Ett uteblivet överklagande av en skönstaxering behöver inte innebära att denna råkat bli riktig. Att skönstaxeringen får stå oemotsagd kan böttna i att den skattskyldige inte har kunskaper eller medel tillräckligt för att överklaga. Det kan också tänkas att han inte har möjlighet att engagera personer som är tillräckligt insatta i skatterätt för att kunna ta upp kampen mot de "offensiva" taxeringsfunktionärerna.